

LETTO—YEAR XL.

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. E. Burleson, Postmaster General.

CHICAGO, ILL. PETEK 27. MAJA (MAY) 1918

STEV.—NUMBER 116.

JUGOSLOVANI IN ČEHI PROTI NOVEMU PAKTU.

Gibanje proti nemško-avstrijski pogodbi je že v tiru. Slovenski socialisti v starem kraju so se izrekli za jugoslovanski program. Nemčija hoče germanizirati Trst. Glad in bolezni razsaja v Trstu.

Washington, 16. maja. — Italijansko poslanstvo je prejelo depešo iz Rima, da so se jugoslovanski socialisti v starem kraju pridružili jugoslovanskemu gibanju. Slovenski socialisti v Ljubljani in hrvaški socialisti v Zagrebu so sprejeli rezolucije, v katerih se izrekajo za jugoslovanski program. Socialisti so obenem sprejeli protestno rezolucijo proti vladni vojni reformi na Ogrskem.

Basel, Švica, 16. maja. — Družinski dopisnik lista "Frankfurter Zeitung" poroča, da so jugoslovanski in češki državoborski poslanci že pričeli gibanje proti novi nemško-avstrijski pogodbi.

Rim, 16. maja. — Tukaj poroča, da je prebivalstvo mesta še posalo prošnjo avstrijski vlad, v kateri pravi, da je mesto ne civil. Prebivalci izjavljajo, da se marajo umreti gladu in zatevajo, da vlada takoj pošlje potrebno hrano. Veliko število ljudi je bolnih v sled stradanja in tudi slučaj se strašno množe, delci so najbolj prisadeti.

Milan, 16. maja. — Nem je privlačna, da nemška vlada želi znova dostop v Trst, kjer hoče ugraditi svojo mornariško šolo z namenom, da Trst s svojimi pristalci ne postane slovansko-trdško središče.

London, 1. maja. — Kapitulacija avstrijskega cesarja Karla pred nemškim kajzerjem je pričela rediti posledice. Namesto "pojedne aliancije" in "tesnejšega prijateljstva" se je začel skriti prepad med Dunajem in Berlinom. Časopisje v centralnih državah, ki je danes prišlo semkaj skozne neutralne roke, je polno žaljivih komentarjev, protestov in nezadovoljnosti.

Cesar Karl je delal na svojo lastno iniciativno, kakor je sam hodil pred Francijo za mir. Poletne, gospodarske in militarni zadnji dve dnevi dvojne monarhije je izročil nadvlasti Nemčiji, ne da bi podložni narodi v Avstro-Ogrski jih vedeli o tem.

Z druge strani je videti, da tudi Bavarskem in Saksonskem niso posneli navdušenja za avstro-nemško pogodbo. Predvsem je žalino to, da sta se udeležila konferenca bavarski in sakske kralje, ne da bi bila povabilena. V "Münchener Neueste Nachrichten" je čitali sledenči odstavek:

"Čas je resen in Bavarska ne more dovoliti, da bo Prusija edini naslednik za usodo vse Nemčije. Kralj Ludvik je torej sklenil pot v glavni vojni stan, kjer se je konference, in iz ravno težnoga je šel tja tudi sakske kralje, dasiravno berlinski kralje, niso želeli njune prisotnosti."

Liberalni in socialistični listi iz Ljubljane in Avstrije opozarjajo na dejstvo, da se tako važni zaključki, ki se nanašajo na bodoče razlage ob teh cesarstev, sklepajo v sankcije parlamentov.

Češki in Jugoslaviani so že začeli v izjavili, da bodo zastavili svoje proti paktu.

Po najmočnejših poročilih dolga avstro-nemška pogodba militarno-konvenčijo in najtejnšo gospodarsko zvezzo; obe državi se bosta podvredili strogim militarnim obligacijam in regulira-

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je odobril \$200,000,000 posojila Veliki Britaniji, \$10,000,000 Franciji in \$100,000,000 Italiji. Zavezniškom je sedaj posojenih \$5,763,850,000.

USPEŠNA OBRAMBA PROTI SUBMARINKAM.

Nova iznajdba je hudo udarila nemške potapljače, ker več ne morejo križariti neznančene.

MINI SO ZAPRELE MORJE.

London, 16. maja. — Angleška admiraliteta je včeraj razglasila nove določbe z ozirom na plovbo ladij v Severnem morju, kjer se zdaj nahaja novo in veliko poljemin, ki obsegata 22,000 štiridesetih milij. Podrobnosti tega pasu min so seveda tajnost admiralte, toda položene so v svrhu, da zaprav pot nemškim submarinkam ozorno mitekočijo njihovo križanje.

V tem pasu so gotova plovna pota za ladje, ki plovejo v skandijske luke. V krogih angleške admiralitete prevladuje veliko upanje, da bo jez min dodobra za prl izhod sovražnim potapljačam iz glavnih nemških oporišč v Kielu in Wilhelmshavnu, kakor jim je podoben jez zaprl pota skozi Doversko očino.

V mornariških krogih izjavljajo, da je Anglia z velikim uspehom oslabila delovanje sovražnih podvodnih čolnov. Od 1. januarja do 30. aprila t. l. je 172 ladij učila submarinskim napadom brez vsake škode.

"Evening Standard" je objavil informacije, da je bilo predkratik v enem tednu pokončenih pet sovražnih submarink, med katerimi so bile tri podvodne križanke.

Washington, 16. maja. — Nemčija ne more ved poslati submaring na plovne črte med Združenimi državami in Evropo v pričakovovanju, da bodo operirale neognjene, bodisi pod vodo ali na površju. Vsaka submarinka, ki se zdaj približa trideset milij daljavnemu patruljniemu ladji, prijavi svojo prisotnost, seveda proti svoji volji in patrolnemu ladju jo lahko lokalizira, ako ostane potapljača daljša na enem mestu. Ameriške in zavezniške ladje imajo namreč iz najdbo, mehanično pripravo, katerim pa izogneti prisotnost tujih ladje v bližini tridesetih milij. Ta izvrstna iznajdba je v rabi že dala, česa in rezultat je imeniten, kar dokazuje dejstvo, da je bilo zadnje čase malo napadov na parničke, a toliko več sovražnih submaring na bilo pokončanih. Poleg teme so ladje oborožene s posebnimi podvodnimi bombami, ki eksplodirajo z grozovitim učinkom v globoki čim zadenejo ob trd predmet. Te vrste bombe so že poslale mnogo submaring v kosih na morsko dno.

Kajzerjeve potapljače imajo torej vedno bolj težavno naloge. Če se jim posreči, da pridejo nezadenele na svoj cilj, se morajo pogrenziti na morsko dno in tam čakači napada, kar pa je zelo težavno. Vsa plovna pota med Ameriko in Evropo so na gosto patroluirjana. Medtem so pa v rokah angleške in ameriške mornarice nova iznajdba proti submarinkam ki bodo še bolj omejile delovanje nemških podmornic. Iz Švico poročajo, da vlada v glavnih nemških submarinskih oporiščih velika panika vseledi tega, ker bi se moralni že davno vrniti celo sva-droni potapljači, pa jih še danes. V morju so našle svoj grob.

To dokazuje, da je zavezniška prototipozitiva na morju zelo uspešna.

PROKLAMACIJA SE NE TIČE GROCERIJOV, KI STRIJO MANJ KOT \$100,000 NA LETO.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je izdal proklamacijo, s katero pooblastjuje živilsko upravo, da razširi licenziranje za nadzorovanje živilske produkcije.

Po novi proklamaciji, ki postane pravomočna 1. junija, si morajo preskrbeti oblastvena dovoljenja vsi izdelovalci napol piva in drugih piščev iz žita, ki vsebujejo manj kot pol odstotka alkohola.

Prizadeti so tudi tovarnarji, ki konzumirajo tonino, salmon, trgovci, ki konzumirajo perotnino in kokošja jajca, pa še nimajo oblastvenega dovoljenja.

Proklamacija se ne tiče grocerijev, ki strijo manj kot \$100,000 na leto, farmarjev, vtrnarjev, zadrug in drugih oseb, ki sami obdelujejo svoja zemljišča ali pa zemljišča v najemu.

PREDSEDNIK RAZŠIRIL OB-LAST ŽIVILSKIH UPRAV.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

HOOVER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašičega mesa mesarjen, ki sekajo na drobno, po višji ceni kot 1. maja 1918, je hudo poparila velemesarje.

CENA ZA NEKATERE VRSTE PRAŠIČEVEGA MESA JE TAKOJ PADLA PO TEJ IZJAVI.

\$400,000,000 POSOJILA ZAVEZNIKOM.

WAGNER NE DOVOLI POVIŠA-NE CENE ZA PRAŠIČEVO MESO.

CHICAGO, III. — Izjava živilskega upravitelja Herbert Hooverja, da ne smejo velemesariji prodajati prašič

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izda je dnevno časov nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Čeprav oglašev po dogovoru. Kokopis je na vrednosti.

Naročnina: Zadnjene države (izven Chicago) in Canada \$5 za leto, \$1.50 za pol leta in 75¢ na tri meseca; Chicago in naslovne \$4.50 za leto, \$1.50 za pol leta, \$1.15 za tri meseca.

Nadležen je tudi, ker ima sili o listino
"PROSVETA".

2007 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Organ of the Slovenske Narodne Podporne Jednoty.

Owned daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenske Narodne Podporne Jednoty.

Advertisement rates on application.

Subscription: United States (except Chicago), and Canada \$5 per year;
Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA".

2007 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telephone Lawrence 4236.

25

Danes v oklepaju n. pr. (April 20-18) poleg vsega breme in naslova
pomeni, da vam je o tem dnevu potekla uveljavljena. Posredoval je pravo
časno, da se vam ne ustavi list.

Avstrija -- nemška kolonija.

Nizozemec, ki je dejal v intervjuju z ameriškimi časnikarji pred nekaj dnevi, da Nemci priznajo maščevanje Avstriji, in da bi bila vojna s Karlovo monarhijo še najpopularnejša, ni sluit, da v tistem trenotku stare Avstrije ni bilo več.

Nemčija je anektirala Avstro-Ogrske brez orožja; dali jo obdrži brez krvolutja, je pa drugo vprašanje.

Avstrija je prenehala eksistirati kot samostojna monarhija Habsburžanov zadnjo soboto, ko je Karl Habsburg v konferenci z Viljemom Hohenzollernom sprejel pakt, ki vsebuje po informacijah, katere je prejela ameriška vlada, sledče glavne točke: 1. Ojačanje aliance, 2. militaristična unija, 3. carinska unija in 4. pripoznanje aliance v državnih zakonih obeh držav.

Kaj pomenijo te točke? — Militaristična unija pomeni, da avstro-ogrskih armad ni več; kar je še avstro-ogrskih čet, bodo dodeljene nemški armadi in kajzer jih lahko pošilje kamor hoče. Carinska unija najbrž znači, da odpadejo trgovske pogodbe in blago se bo prosto uvažalo in izvajalo iz Avstrije v Nemčijo in narobe. Najlepša je pa četrta točka. Državni zakoni morajo biti tako preustrojeni, da bodo odgovarjali organski enoti Nemčije in Avstrije; to se pravi, da bo treba v Avstriji tudi v paragrafih pripoznati poleg majhnega Karlovega veličanstva glavno Viljemovo veličanstvo oziroma vrhovno vladu Nemčije.

Karl Habsburg je torej izročil narode v nekdani Avstro-Ogrski nemškemu kajzerju. Pravzaprav jih je pridal pod pogojem, da si ohrani prestolček, ki ga je začela majati revolucija. Avstrija je pahnjena nazaj v nemško federacijo ali "Bund" in je postala vazalna država kakor Bavarska; skratka Avstrija je zdaj msto manj kot nemška kolonija.

Nemški vladarji so le formalno zapečatili, kar so že davno izvršili. Avstrija je izgubila svojo samostojnost kmalu potem, ko je pričela vojno. Armada je bila pod nemško komando; avstrijske čete so služile le za zadnjo stražo v okupiranem ozemlju, katerega so prej pomandrale nemške armade. Ravno tako se ni smelo ničesar izvršiti v političnem in gospodarskem oziru brez dovoljenja iz Berlina. Cemu torej ta komedija? In kajzer je zaključil: "Ako že vodim konja za uzdo, zakaj ga ne bi zajahal in pognal kamor hočem?"

Karl seveda ni vprašal podložnih narodov, kako jim priha njegova kupčija s kajzerjem. Iz Švice poročajo, da je bila dunajska vlada v stiskah zaradi velike notranje krize; nezadovoljnost med Cehi in Jugoslovani je prikupela do vrha; delavstvo se punta in revolucija neprenehoma kaže svojo krvavo glavo. Karl se je ustrasiš. Njegov tron je bil v nevarnosti in zato je vso odgovornost naprtil kajzerju, češ on naj ima vse skupaj in gleda naj, kako bo zadušil revolucijo. In zdaj poročajo, da pojde nemška črna vojska krotit rebelne mase v Avstriji. Pruski bajoneti groze sestradanemu in mukotrpnemu ljudstvu.

Toda pruski bajoneti gor ali dol. Karl lahko dela račune z Viljemom, ali naša trdna vera je, da se bosta oba zmotila. Najbolj smešno je, ko so sklenili, da je pakt med Nemčijo in Avstrijo veljaven petindvajset let. Kajzer ima še precej vere v svoje kanone, da upa na obstanek svojega despotizma še četrto stoletje. Toda podložna ljudstva ne bodo čakala toliko časa, kajti petindvajset let železne, imperialistične pruske vlade lahko popolnoma uniči manjše narode in zatre demokratične ideje za eno stoletje.

Rojaki! Slovenski delavci v Ameriki! Naš narod v stari domovini se nahaja pred obupnim bojem za življenje in smrt. Avstrijska vlada ga je prodala in izročila bajonetom najhujšega sovražnika svobode in človečanstva. Pijani kajzerjevi hlapci bodo morili v slovenskih krajih kakor more v Rusiji. Nikdar ni še bil boj bolj opravičen proti tiranskemu kajzerizmu kakor je danes — in ta boj.

vodi Amerika s svojimi zavezniki. Veličke bodo žrtve, toda pravica mora zmagati. Narodi v Avstriji se bodo dvignili proti kajzerjevi nadvlasti, toda če ne bo pomoči od zunaj, bodo padli zadušeni v lastni krvi. O socialni revoluciji v Nemčiji še ni nobenih znamenj niti jih ne bo, dokler bodo nemške armade stale zunaj Nemčije.

Vojna se mora torej nadaljevati, nadaljevati z vsemi silami in vsemi možnimi sredstvi. Nemčija mora biti poražena! Pruski militarizem mora biti poražen! Kajzerizem mora biti poražen!

V ta namen se moramo združiti in pomagati vsi.

DOPISI.

Gibanje za S. R. Z. na Zapadu.

Winter Quarters, Utah. — Končno smo pričeli z agilnejšim gibanjem tudi pri nas. Sicer smo se že preje zavedali važnosti sedanja borbe narodov proti sili avtokracije, toda valed naših zapadnih razmer in oddaljenosti od vzhodnih držav je bilo našče delovanje bolj "inkognito", pred javnostjo nekako skrito.

Dne 26. aprila smo obdrževali tukajšnji Slovenci shod, sledili pozivu predsednika Wilsona, na katerem se dan praznuje kot praznik svobode in naš se vrni splošna kampanja za tretje vojno posoji. Ob tej priliki smo sprejeli sledede resolucijo:

"Slovenci v Winter Quarter, zbrani na javnem shodu dne 26. aprila 1918, soglasno izjavljajo, da hočejo stati na strani Združenih držav v njih boju za demokratio ter jim nuditi vso mogodo gmočno in moralno pomoč.

Izjavljamo, da mora biti poražen nemško-avstrijski militarizem predno se more govoriti o miru, ker le v porazu Nemčije in Avstro-Ogrske vidimo zmago svobode in demokracije."

Resolucijo smo poslali več tukajšnjim listom v angleškem predvodu, ki so jo radevolje priobčili in jo zadovoljivo komentirali. Zeleni je, da bi tudi vse ostale slovenske naselbine posmembale ta naš korak.

Obenem smo na tem shodu ustanovili podružnico Slovenskega republičanskega združenja. V čast si štejem poročati, da so vsi tukajšnji Slovenci zavedajo važnosti te organizacije, rezav sprega. Zavezali smo se prispevati in delovati po naših najboljih mečeh za ideje S. R. Z.

No, našel se je eden, ki me je prav pošteno "oštrel" pri moji agitaciji za S. R. Z. "Na, tu imam kvoder, je dejel, toda mojega imena ti ni treba podpisati." Na to mi je prepeval še dolge litaneje, toda ne lavretanske, kajti on se smatra za naprednjaka. Moje odkritosredno mnenje je, ako je človek v resnicu napreden, da ne bo skrival svojega imena, ali se armaval prispevati nekaj centov za našo družbo.

Dobro sem prepričan, ako bi bil naš rojak v resnici povran na boj za interese proletarijata, bi ne samo skril svoje ime, nego tudi svojo osebo spravil v varno zavetje. Litaneje našega rojaka so tista obupna jokavost, ki je najboljše oružje demagogije. Pripravil se na boj, upanja imaš v pravčnost svojega boja, pa ti prideš, od katerega si upal pomembči, toda on se ti pomilovno umršča, češ, kaj pa bo napravil sam: sas vendar spoznaš, da si majhen in slaboten, brez vsake moči in temen boš, kakor hitro se prikazuješ.

Tako nekako je govoril tudi naš rojak. Kaj hočeš ti, ko si proti drugim tako nemško-majhen. Majhne so naše deželice, slovenski narod pa je najmanjši med narodi. Torej k-a-s-j h-o-o-e-e-i-t-i, ki so tako majhen in slaboten, da bi se takrat ne bo treba skriti samo imen, nego bo potreben, da se tudi vse osebno poskrivemo v varna zatikja. Saj vidiš, da ni nič z nami, še manj pa s našimi rojaki v domovini! Naša bela Ljubljana je mrtva! Kar je še Slovencev v Ljubljani, so vse zverovani v spanje z skofom vred. Tistih par slovenskih kavarn in trgovin so zadnje čase razbili Nemci, torej nam ne kaže drugega, kot da se lepo mirno poslužimo in umrjemo, pa bo konec slovenskega naroda.

Jaz umaknem svoj predlog! Slovenci so narod, študirajo majhen, ki je poln odporne moči proti svojim zatiralcem. Kot v vsakem narodu, je tudi med nimi najti polno ljudi, ki ne žutijo v sebi niti iskričo bojnega raspoloženja, niti najmanj odporne sile. Vse, kar pride, pride, pravijo taki ljudje. Toda oni niso odločujoča moč. Demokracija ni odvračna od takih ljudi, nego od ljudi, ki se zavedajo, da so ljudje, in kot taki zahtevajo enakopravnost v državi, so bili oddaljeni 76 milij in stali so blizu Laona v Franciji. Dotični nemški topovi so se nahajali na francoskem ozemlju, ne pa v Berlinu. Francoske baterije so uničile nemške topove in Paris ima sedaj pred njimi mir. Op. ured., potem se pa pojdi z njimi boriti.

To se pravi, če hočeš, le pojdi, kajzer prisnal mirovne pogoje za

vojno! Slovenski delavci v Ameriki! Naš narod v stari domovini se nahaja pred obupnim bojem za življenje in smrt. Avstrijska vlada ga je prodala in izročila bajonetom najhujšega sovražnika svobode in človečanstva. Pijani kajzerjevi hlapci bodo morili v slovenskih krajih kakor more v Rusiji. Nikdar ni še bil boj bolj opravičen proti tiranskemu kajzerizmu kakor je danes — in ta boj.

Ročnik! Slovenski delavci v Ameriki! Naš narod v stari domovini se nahaja pred obupnim bojem za življenje in smrt. Avstrijska vlada ga je prodala in izročila bajonetom najhujšega sovražnika svobode in človečanstva. Pijani kajzerjevi hlapci bodo morili v slovenskih krajih kakor more v Rusiji. Nikdar ni še bil boj bolj opravičen proti tiranskemu kajzerizmu kakor je danes — in ta boj.

SLOVENSKO REPUBLIČANSKO ZDROUŽENJE

Sedaj v Chicago, Ill.

ZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostich, Philip Godina, Frank Kerle, Martin V. Konda, Hubert Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zavrtnik.

NADEJNOST ODBOR:

Ludvik Benedik, Matt Pstrovík, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR:

John Ermenc, Joseph Fritz, Joseph Ivančič, J. Judnik, Ivan A. Kaker, Anton Mož, Frank Mravica, Jacob Muha, Zvonko Novak, K. H. Pogličić, Matt Pogorelo, John Rezel, Joseph Steblaj, Frank Sava, Frank Udovič, Charlie Vesel, Andrew Vidrik, Stefan Zabrič, Leo Zakrajev, Anton Zilogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozdaj še niso priglasili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. Naslov za pisma in denarne posiljalne je sleden: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Closter, Ill.)

večnikov za smoodločevanje narodov in popravlji krivice, ki jih je napravil narodom v tej vojni, potem bi že morda imeli mir in kajzer prestol bi bil morda nekoliko trdnejši, kakor je danes. Tako pa postaja njegova igra zanj bolj in bolj nevarna, kajti vsak dan si napravlja tisoče smrtnih sovražnikov. Med Poljaki že ne dobiti inteligentnejšega človeka, a ko ni direktno v kajzerjevi službi, ki bi simpatiziral z Nemčijo. V začetku vojne je bil velik del poljskega naroda na strani Nemčije, ker so upali od nje, da jih osvobodi ruskih carizma. Sedaj so Poljaki prišli do spoznanja, da je bil carizem veliko manj krit, kot pa kajzerizem. To velja tudi za U-krajino, ki ji je sedaj žal, da je sploh kedaj sklepala tako prijateljstvo v kajzerjevo vlado. Milijone Rusov je spoznalo hinavsko politiko kajzerjeve vlade in čine njegove armade, ki ne spoštuje nobenih pogodb. Noben kajizer, pa če je še tako močan v vojskam, pomeni besed, se ne more vzdružiti, kajti topovi in strojne puške ukrote mase le za gospodino dobro. To ljudstvo bo enkrat strahovito pometlo kajzerizem z vsemi njegovimi priveski, taklike jokavi in demagogični ljudje pa se bodo morali skriniti, ker jih bo sramovali.

Opustimo to našo mlajšost in se primimo dela in to vse brez razlike. Če boš ti imel od demokracije koristi, se moraš pridružiti našemu delu ne oziraje se, če je katoličan ali protestanter. Če ti je kajzerizem veliko manj krit, potem te seveda ne bo v našem taboru. Sej je, in se preeje glasni so, ki trdijo, da je kajzer prvi za bogom. Ni jih mnogo, kar je seveda le in prav do te nekaj jih je venda. Vsi taki ljudje so nam škodljivi, ker znajo igrati dobro vlogo demagogov. Mednje spadajo tudi ljudje, ki smatrajo vsake volitev v državne in lokalne uprave na potrebne. Oni bi najrisi vide, da bi bil en cesar (nemški muda,) en bog in ena vera. Taki ljudje res niso vredni, da tlačimo, tisto zemljo, za katere svoboditev je dalo tisoče in tisoč prednikov svoje življenje. Ne najsteti bi se morali kje v kakem kraju, podobnem Sibiriji pod cevjo vlado, kjer bi občutili vladost reakcije in avtokracije. Slovenci je šla v vojno ne da okupira nova ozemlja, nego pomaga k porazu avtokracije, je postajala vedno bolj okružljiva.

Mase narodov, in med te moramo viti tudi starokradske Slovence, so neprivedljive boj avtokracije. Slovensko republičansko združenje ima namen pomagati našemu narodu v domovini do njegovih zahtev po svobodi in neodvisnosti. Da bo pomoč toliko izdatnejša, je treba sodelovanju vseh ameriških Slovencev. Pridružiti se moramo vse in razviti našo propagando v najširšem smislu. Za tako delo je seveda treba močne organizacije in ameriški Slovenci smo v stanju, da si jo vstavimo, samo če hočemo.

Rojaki, kdor še ni, naj pojde na delo, da nas veliki čas ne bo dobil nemčne in neprivedljive. Če je v vaši naseljini lokalna organizacija Slovenskega republičanskega združenja, pristopi v njo, če jo še ni, jo pomagaj ustvariti. Misliš nekoliko o tem, da prideš, potem sploh ni vredno, da smo na svetu, kajti od tega, ki smo spe, in tistih par, ki bodo, zato kritizirajo in nam dajo delo drugih, nima Slovencev ali oni v domovini.

Vse se probuja, narava in vredno. Celo Minnesota, prav sledi svojega mraza, je pravljivo gibati za SRZ. Ali vredno mi zadnji? Če bomo le dalje spali, potem sploh ni vredno, da smo na svetu, kajti od tega, ki smo spe, in tistih par, ki bodo, zato kritizirajo in nam dajo delo drugih, nima Slovencev ali oni v domovini.

Mineralni Mineralni Minerali, Kana. — Dolgo sem čakal, nasadnje sem pa le pričakal, da je v naši naseljini lokalna organizacija Slovenskega republičanskega združenja, pristopi v njo, če je eden in nam povedeš na vredno, ker so mi poznane nekoliko tukajšnjih razmere, no, pa očimadli se je eden in nam povedeš na vredno, da je tudi naša dolžnost sodelovati v gibanju SRZ. Program Slovenskega republičanskega združenja, ki je moral podpirati vsak demokratični miselci Slovencev, ne glede na njegovo versko ali politično prepričanje.

SZR res ne deli nikakih obljub, toda uspehe je že doseglo. Ne bodimo tako neslomni in ločimo se dela na ustavitev podružnice Slovenskega republičanskega združenja. Ali bo slovenska kolonija Mineralni, in okolice edina, ki ne bo imela k

VESTI Z BOJIŠČA.

(Nadzorništvo: neve zmanj) Avstrije in Nemci vlačijo armade in topove čez furlanskoplansko. Sovražnik bi rad prikričil to kretanje in avstrijski letalci se trudijo, da bi preprečili opazovanje poletne italijanskih avijatikov. Iz tega se sklepa, da se je Nemci odločila za ofenzivo na italijanski fronti, ki menda prične istočasno, ko se ponovi naval na zapadni fronti.

Him, 16. maja. — Vojni stan je znoči poročal: V gorah je bilo danes divlino topniško bojevanje zeno s praskami med patroljami. Naše baterije so razpršile sovražne teče v dolini Genovo. Sovražnik je ponovil napad na goro Corso, toda bil je odbit. Na fronti ob reki Piavi so naši topovi ustavili sovražni ogrom. Artillerijsko bojevanje se je vrnilo tudi v okolišu Spissana in na morske obrežju.

Druge vesti z italijanskega bojišča, da so italijanski topovi uničili dolg vlek, napomnjen z nemškimi četami, blizu Primoža in Brento in Piavo na severni fronti. Tam imajo Avstro-Nemci sporične, odkoder posiljavate in strelivo na bojno črto proti gori Grappa in Tomba. Italijanski admiralitet poroča, da so italijanski razruševalci potopili avstrijski transport blizu luke Držu na obrežju Albanije. Napad na avstrijske transportske, ki jih je spremljal škavron razruševalcev, je bil izvršen zadnjo nedeljo.

Smedno avstrijsko poročilo o bojih na italijanski fronti se glasi: "V okolišu gore Corno so Italijani po kratkem boju obdržali na naših postojank." Američani zbuli na tri nemške eroplane.

Z američko armado v Franciji, 11. maja. — Američki avijatiki so vragi na tri nemške eroplane v okolišu Toula.

Pariz, 16. maja. — Američki avijatik Fr. L. Baylies iz New Bedfordin, Mass., kateri je dodeljen avstrijski enotam v francoskih smadi, je od 19. februarja t. l. midži že devet nemških eroplanov.

General Pershing bo poveljeval nemškim četam.

Washington, 16. maja. — General Pershing bo kmalu poveljeval tudi francoskim in angleškim četam, ki bodo brigadirane z američkimi enotami. Brigade, v katerih bo več Američanov po številu lakov Anglešev in Francosov, pride pod vodstvo američkega generala, medtem ko bodo brigade z manjšim številom američkih lakov dodeljene angleškim in francoskim poveljnnikom.

Semam izgub.

Washington, 16. maja. — Daneski lista izgub vsebuje 91 izgubo, so porazdeljene: 26 mož je ubitih v boju, štirje so umrli za ranami in drugi, ki so valed bolezni, eden je smrtno ponesrečil in eden je umrl iz nemškega vzroka, štirje so težko in pogrešajo.

Skupne ameriške izgube na morju in morju znatajo do danes 2000 mož.

Vesti iz Rusije.

NEMČIJA JE PONOVILA VOJNO Z RUSSJO.

London, 16. maja. — Berlinska "Vossische Zeitung" naznača, da Nemčija morsala napovedovalo evropsko ruski boljševikom v Katerinopolu, Odessi in Poltavji. V vseh teh okoliških je pozitivno gibanje sovražne armade. V okrožju domskih skupin je tudi večja ruska armada.

Vest iz Moskve se glasi, da je svet odgovoril na nemški ultimatum, da je pripravljen razorati černomorsko floto pod pogovom, da Nemci izpraznijo Sebastopol. Dalje je sovet voljan spremeti posredovanje Nemcov med velikorusko in transkavkalsko republiko.

"Tidningen" poroča iz Stockholma, da je finsko-ruska meja polna oboroženih čet in krvavi boji, ki imajo vsak čas ponoviti. Fini so namenjajo invadirati Rusijo z nemškom, da ustanove Veliko Finske, ki bo obsegala rusko delo Karelijo in gotove delo pe - do 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega posojila svobode ne more zamenjati z zadolžnicami tretjega posojila svobode do 1. julija, ker ne bodo zamenjali zadolžnice izvršene do tega datuma.

Zadolžnice tretjega posojila svobode nosijo po 4% od sto obresti. Zadolžnice prvega in drugega posojila svobode se lahko zamenjujejo na 9. novembra.

Washington, D. C. — Zakladnički tajnik McAdoo je podal izjavo, da se zadolžnice prvega in drugega pos

ZAJEDAVCI.

Spisal Ivan Molak.

(Nadaljevanja.)

S kakšnim veseljem je vselej pričakoval pismo! Navadno mu je pisala enkrat na mesec in Martin je že naprej vedel, kdaj mora priti. In s kakšno radostjo je vselej odprl pismo in hlastno čital besedo za besedo; v žepu ga je nosil vedno pri sebi, in kadar mu je bilo doigčas, kar je bilo navadno zmiraj v prostem času, je zopet prebiral drobne vrstice. — Ampak zdaj ni bil več on, stari Martin! Zdaj se je njenega pisma naravnost bal in želel je, da bi ga ne bilo že dolgo, dolgo... Kakor je prej vedno misil na svojo Margeto in dom, tako je zdaj nervozno stresal z glavo in grizel nohte, če se mu je prikradla v raztresene misli. Ali zastonj je stresal glavo in zaman je skušal pestiti svoje težke misli... Stala je vedno pred njim — ne več ljubezni v smječa se, kakor na poročni dan, temveč resna, bleda in obokanah očih kakor tokiteljica in sodnica njegove propalosti... In zato se je bai.

S tretičo roko je Martin odprl pismo, kakor da bi se bal, da ji je že vse znano in da pride zdaj ploha očitkov. V pismu pa ni bilo nič posebnega. Zahvalila se je za denar, ki ga je poslal in veste omenila vsak cen, kam ga je izdala; vse je šlo za potrebne stvari. Letina na polju lepo kaže in vse bi bilo dobro, samo mlatičev bo težko dobiti, ker so bres malega vse fantje iz doma. Mali Martinek lepo raste in zna že klicati "mama!" in "ata!" Nato se je zopet potožila, kako je njegova mati sitna in da ji je silno dolgša po njem. Oh, kaj pomaga vse dobrote na svetu, če je pa človek tako sam! Končno je sledil običajni pozdrav "čež hribe in doline in čež široko morje."

Mariju je bilo, kakor da bi ga kdo polil s škafov mirske vode. Prvič mu ni bilo prav, da je tako pisala! Zakaj ni pisala, da je denar zapravila za karsibodi? Zakaj se mu ne roga, in zakaj ga ni ozmerjala in prokliela? Ali je Martin sploh vreden, da mu tako piše — da mu izkazuje vdanljivezen in koprni po njem?... In mali Martinek lepo raste in že ga kliče: "Atel!" Ubogi otrok! Sramoval se ga bo in preklinalj ofeta, kadar odraste in spozna v njem velikega grešnika.

Tisto noč je Martin slabu spal. Mučila ga je misel na Margeto in nikakor mu ni šlo v glavo, kako ji naj odpishe. Bil je prepričan, da se mora lagati; prvič ji mora plasti veliko laž, ali kako se naj zlaže, da bo resnici podobno, to je bila za njega velika uganka. Tisoč misli mu je rojilo po glavi in neprestano se je obračal, kakor da leži na žerjavici. Zraven njega je pa ležal tovarš, otepjal z rokama in zdajpazdaj povedal kakšno na glas, ko je v sanjah nskladal vozičke v rudniku.

"Porini, porini karo, Peter! Vrag, saj praviš, da si močan...!"

Tako je z ljudmi... Drugi skrbi nimajo, kot da se prepričajo o delu podnevi in ponoči. V jamo gredo, iz jame pridejo, najede se in napijejo, in kadar gredo spal — se zopet v jami. Težko in dolgotrajno delo je človeka spremeno v stroj, da ne vidi drugega kakor lopato, kamor se obrne in kamor se zvrne... Vsak predmet mu je lopata... veje na drevesih, ki rastejo ob poti do rudnika, so podobne lopati in krampu — telegrafski drogov v bližini so kakor lopatiča, in zlina, za katero prime zvēcer, se mu zdi kot lopata... Tudi on, Martin, je bil tak stroj, dokler ga ni nevrečna noga zanesla v deroči vrtine, ker se zdaj suče in pleše, da nima časa misliti na lopato.

"Daj, daj, poberi lopato, Peter — krevlja krevljasta! — — —"

Martin se zdrzne. Zdramil ga je sunek tovariševe roke, ki ga je močno zadela v rebra. Taka je njegova usoda. Svet ga tepe — in kaj je zakrivil! O, zakrivil je, zakrivil dosti, zato mora vzeti za pokoro vse, kar pride nad njega. Bil je sam, tako sam — in takrat je bil še zdrav... V duhu je sicer Eivel z Margeto, svojo ženo, vedno je bil pri njej... koprnel je in želel... ali bili so samo želje in zato se je rad kremčil in pogrezal v sanje. Ali ni bil leto dni kakor puščavnik? In tedaj se mu je stožilo po družbi... po resnici družbi, katero vidi tudi telesno oko in sliši uho. Ali naj reven človek živi samo se delo, jed, spanje in upanje?... Ali se naj samo kremči in pogreza v sanje?... In tedaj se je zgodilo, da je naredil tisto nemnost — pravzaprav je bil greh — ne, bil je zločin, grdo zločin! Za dva dolarja si je kupil bolezni, grdo bolezni... Hahaha! — in Margeta, njegova žena, ne ve nič o tem zločinu... Saj ni treba, da bi znala. Revica bi se ustrašila in morda bi umrla od jeze in aramote... Da! Margeta dobi pismo in tem pismu bo stalo črno na bele, da je Martin zdrav — ha! — zdrav kakor riba v vodi in vse je v redu... Kaj? — Ni res — praviš? Da se lažem, debelo lažem — praviš? Ti si tutkaj, Margetica! — Kdaj si pa prišla?... In jokala si... Gilej, tvoje oči so zatekle in rdeče obrobljene... Kdo ti je povedal?... O, žena draga, ti ne veš, ti ne veš... saj ni res, nalagali so te in jaz trpm — trpm — trpm!...

"Se tri kare bova nametala, Peter, sami tri... Daj, daj, ne drži se tako prokleto kisl!... Martin se strese.

"Ah, te nevrečne sanje! — Proklete sanje! — Zakaj nima miru vsa ponodi, ko je truden in potreben? Margeta ne ve prav ničesar — in to si naj enkrat zabilo v glavo. Nihče na svetu ne ve, kakor edini Muc. Ah, Muc! Odok je Bog prinesel tega človeka! Padel je kakor z neba in zahaval vse družbo. Vse je nekam odilevo in se smejal, ko je začel briti norce iz vseh ljudi in jih pitati s hinavei. Ali mar niso hinavei? Čemu

se spotikajo nad njim, ko niso sami nič boljši?... Tako je rekel Muc — in fant ima prav. Lep in prijazen večer je bil... Šla sta skupaj v "Narodno gostilno" in tam ga je Muc seznanil z Maričko... Ah — Marička!... Kam pa greva noč?... Kam?... Na Lake View?... O, ne! — ne! — tam ni zate... Pojdiva rajha v cerkev, na piknik, kamorsibodi... Lepo in sladko je v tvoji bližini, Marička!... Več, jaz sem bil tako sam, da si nisem mogel pomagati... Ali ne bi šla na plesišče, Marička? Tam, kjer je grbasti Mat. On zna lepo igrati na harmoniko in tla so tako gladka..."

"Huj, Peter, beži, beži! Streljali bodo, streli... Skala bo padla, pa te bo ubila, beži!... Vrag — — —"

Martin plašno odpre oči in mraz ga sprejeti od pete do glave.

Drugo jutro je Martin vatal s težko glistivo, in ko je zvēcer prišel iz rudnika, je pisal ženini v stari kraj, da je hvalabogu zdrav in družače je vse dobro. Denarja pa topot ni poslal.

EX.

KAJ NAVADNO SLEDI.

Po osmidvajsetih dnevih mučnega položaja je Martinu zmanjkovalo zdravil. Porabil je vse in zdelo se mu je, da je boljši. Kožni izbruhi so nekoliko odnehalo in bolečine, v zgibih ter glavobol ga ni več toliko nadlegoval kot prej. Martin se je razveselil. Zdravila torej pomagajo. Bil je prepričan, da bi še bolj pomagala, če bi se ravnal dosledno po navodilih, ali to ni zdravnikova krivda in njegova tudi ne: pripikati jo mora razmeram, katerih ne more izpremeniti.

Martin je pisal zdravniku, kako in kaj in ga presil nadaljnih zdravil, zelo dobrih zdravil, da čimprej ozdravi. Ni bilo treba dvakrat pisati in prositi. Dobil je odgovor, da so zdravila že na poti in jih dobti kadar prepiši povzetju. V par dnevih je Martin zopet plačal dvajset dolarjev in eksprezino, v svoj kovček je pakljen nov zavoj kroglice in tekočine v steklenicah. Bila je ravno taka reč kakor prvi mesec. Martin je na skrivnem zohal kroglice, načkal kapljice, pil vodo na velik zasmeh domaćih v hiši in počasi marsikatero pikro besedo, ki je bila bolj grenka kot vse kroglice in kapljice. Kljub temu je pa molčal, trpel in jemal vse za zasluženo pokoro.

Tako so tekli dnevi in tedni.

Gorki dnevi so se umikali in prisla je jesen z orumenelimi listjem, a pogostim in černimi deževjem, pusto meglo in z mrslimi vetrovi s kanadskim šumom, ki navadno oznanja zgodino zimo na gornjem michiganskem polotoku. Zdajpazdaj je solnce prodrič obok magie in malo posušilo blistne steze naokrog rudnikov, ki pa niso bile dolgo suhe.

Ispremembro vremena je občutil tudi Martin. Nič več ni bilo prijetno hoditi v gospodijo za rudnikom in náviti zdravila na samotnih prostorih. Ob večerih je moral ostajati doma, poslušati večni pogovor in prepriči delu v jami, gledati, kako so tovarši praznili steklenice in prenati prezirilive poglede, katerih se ni nikoli manjkalo. Včasih mu je bilo tako hudo, da se ga je lotila nepoštenska želja, da bi umrl. Stresel se je Martin ob takih mislih, kajti pomenila je velik greh, ali bridko je čutil, da je pritisak znanjega položaja močnejši, kakor njegovo notranje razpoloženje.

Minil je drugi mesec in z njim so zopet potekla zdravila. Martin se je skoraj jokal, ko je pisal "Specialistu" v New York, da mu topot ni nič bolje. Rotti je "ljubega gospoda zdravnika," da mu mora poslati boljših zdravil, ker je o sedanjih prepričan, da mu ne bodo pomagale. Prosiba so ta zdravila za njega; če bi doma ležal in posedal brez dela, bi morda pomagala, ali tako, ker mora težko delati v rudniku, je treba močnih zdravil, da kaj zaležejo.

Tako je mislil Martin in pisal. V odgovor je pa bil pošteno oštet. Zdravnik mu je odpisal, čemu da potrebuje doktorja, če je sam tako moder, da ve, česa mu je treba? Zdravnik ve vendar bolje od njega, kakšnih zdravil mu je treba, kajti zato je študiral in priča tega so tisočerna zahvalna pisma od hvaležnih pacientov, katere je ozdravil. Zakaj mu ne zaupa in potpiši? Noben človek, ki je imel sifilis, ni še ozdravil v dveh mesecih in on, Martin, tudi ne bo, pa naj se še tako rependi. Pravzaprav bo slabši: Čim bolj je bolnik nezaupljiv napram svojemu zdravniku, nezaščiten, emeren in sitem, tem manj bodo pomagala zdravila. Ako so zdravila pomagala tisočerim drugim, zakaj ne bi njemu?

Da — zakaj ne bi? Martin je prečital pismo in prečital zahvalna pisma, katera mu je poslala "Specialist" s pismom vred, da prepriča nevernega Tomaša. To je pomagalo. Pisma so bila polna vročih hvaležnosti srečnih ljudi, ki so bili rešeni težkih in grdi bolezni. Kdo naj dvomi, da to ni res?

"O Bog daj, da bi jaz mogel skoraj pisati tako pismo! Veliko lepše bi se zahvalil!"

Martin je gledal skozi okno na pustu trato in v duhu je čital zahvalno pismo, ki ga je spisal on, ves sreden in zdrav. Kdaj bo to, kdaj?

Na eksprezni postaji so ga čakala zdravila kakor po navadi in Martin je zopet odštel dvajset dolarjev in tiste cente. Na prvi pogled je spoznal Martin, da mu je zdravnik poslal ravno tako red kakor prej. Kaj se hoče! Res je bilo neumno od njega, da je zahteval kaj drugega, kakor da ve bolje od zdravnika, česa mu je treba. Doktor je zna, kakšna zdravila so potrebna za to bolesen in njega je treba poslušati.

(Nadaljevanje sledi.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Beno Trebisicky.

(Nadaljevanje.)

Sivi oblaki, ki so vstajali na severovzhodnem obzorju, so bili grozni ogromnjevalci črne duše strica kraljevskih poročenj, ki je komaj prišel presto dihati, in je v tem trenotku že premiljal, kako bi mogel namere, ki so na Oringburgu v dolgih letih dozorele v njegovem srcu v deveteroglavega zmaja, — vresničiti kar najhitrejše.

Nezadovoljnež je v vsaki deželi vedno dovolj tudi za najplemenitejšega vladarja in če sije sonce zlatih časov. Vzroki zmenjenja in sovraštva so najrazličnejši, marsikti tudi že nemirna kraljica povzroča, da upornik ne more brzdati samega sebe...

In na Danskem je bilo za Valdemarjev časov tako.

Že njegov prednik je preganjal in zatiral roparstvo, ki je vse brez dove in vse vode okoli Danskega delovalo v najvišji meri nevarne.

Toda stric Valdemar se ni bivali črni duši in se je zvezal z njimi proti mlademu kralju...

In zelo zelo se mu je, da je najugodnejša prilika kraljeva svaboda, ko nikdo ne misli na nič drugega kakor na to, kako bi včival veselje...

Naslo se je tudi nekaj propalih duš, ki so se za judeževe groše razliki v vse kote danske dežele, da bi načnivali k uporu ribiči in brodarje... Needen izmed teh mož je že tako zahrepel po nekdajnem življenju, ko je na bregovih po noči in po dnevu vladalo živo gibanje, ko so tu ladje samo žigale sem ter tja, ko so na ladjach vozili gromade najdragocenijega blaga, katero so prodajali za pojedine. Ribiči so na obrežju Velikega Bela so bili po pradavna zavetisce tibatapatsva... Za poslednjih let pa se je vse izpremenilo... Brodarji so sedevali z ribiči pred kodačimi, vpirali glave ob roke in gledali z očmi nepremično na dvigajoče, kipeče in peneče se valove.

In zato je na obrežju povsod vse vstalo...

Podkupljeni so izborni vršili svoje poslanstvo.

"Skof Valdemar vam odpusti vse davke, od ribičev ne bodočevati neplačevali ničesar, povrnejo se vam zlati časi, ko je vladala v vaših kočah blaginja, o kateri se mlajši izmed vas niti ne sanja..."

"Za pokojnega kralja se je gojilo dobro samo vitezov po vtrjenih gradovih, in kako vam, odgovorite mi, kako vam?"

"Hudo... zelo hudo!"

Ribiči na assenskem obrežju so odgovarjali kakor iz enega grla.

Spominjali so se nerodovitnih let in skoro vaakdanjih vharjan, ki so razlivali besne valove daleč po pokrajini... Kjer so na bregovih strmele v zrak visoke skale in se na njih temenu črnile kote, so bile pometeane v brezduje vode... Hočeš ali nočes, morali so za nekaj časa zapustiti tukajšnje obrežje, in ko so se vrnili, so bili siromaci...

Solze iz njihovih oči so modile mah na skalah... Niti mesta, kjer je tekla njihova zibel, niso mogli spoznati...

"Mlada kraljica nam vendar tudi izprosi olajšanje..."

"Ali ne boč močil?" se je zadržal podkupljene nad premiljujščim ribičem.

"Vselej, kadar kralj prvi sedi na prestol in postavlja na glavo kraljevsko krono — obljuhbla gore in dolne; toda ali kaj izpolni..." Če hoče, čakaj do sosednjega dne in potem dobis olajšanje...

In k četi je pristopal četa, da jih je bilo polagona več tisoč.

"Vale stvari, škofovsko milost, ne morejo iti boljše kakor gredo..."

Obrežni ribiči so že vedkrat omajali prestol, da je pri tem občajala kraljica viroglavost...

In ravno to je Assena!

Valec je s popelnato glavo zadrževal kraljico, niti sam se nidej, da se morejo iskri v pelnu tako hitro sanetiti.

"Samo hiti, postavi se ribičem na čelo, pojdi z njimi od gradu do gradu, in povsod si postoli odpro vrata.

In kjer bi bile pretride, vodil bi te do nekaterih krajih, kjer se nahaja več slovenskih občin, kajti v tistih, kateri kupijo najmočnejšo vojno varčevalno znamke (W. S.).

Za centralni odbor so izvoljeni predsedniki, tajniki in zapiskarji, kajti podpredsedniki pa voli vsako društvo za se, kajti naj poročajo njih delovanje na centralnem odboru.

Centralni odbor si oskrbi knjige, kot "Knjiga Ameriških Patriotic Slovencev", v katero se zabeleži vsi tisti, kateri kupijo najmočnejšo vojno varčevalno znamko (W. S.).

Če hoče, da nekateri ne delujejo po vseh družinah mestih, se bo pri državnih ali zunanjih dogodkih imenovalo po njih, zato da se nazavijo "Zvezde".

Če hoče, da nekateri ne delujejo po vseh družinah mestih, se bo pri državnih ali zunanjih dogodkih imenovalo